

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกัน และควบคุมโรค มาลาเรีย : กรณีศึกษา บ้านเขาดินดำ ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แบบของการศึกษา
2. ประชากรและหน่วยการวิเคราะห์
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบของการศึกษา

การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการป้องกัน และควบคุมโรคมาลาเรีย : กรณีศึกษา บ้านเขาดินดำ ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ได้ดำเนินการศึกษาโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประกอบด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและหน่วยวิเคราะห์

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1.1 ประชาชน บ้านเขาดินดำ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ที่เป็นตัวแทนของครอบครัวที่เข้าร่วมในโครงการฯ ครอบครัวละ 1 คน จำนวน 30 ครอบครัว (30 คน)

1.2 นักวิชาการผู้รับผิดชอบโครงการฯ เจ้าหน้าที่ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 3.4 จังหวัดตราด และเจ้าหน้าที่หน่วยควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 3.4.5 ตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ จำนวน 5 คน

2. หน่วยวิเคราะห์

หน่วยวิเคราะห์คือ โครงการการมีส่วนร่วมในการป้องกัน ควบคุมโรคมาลาเรีย บ้านเขาดินดำ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

3. หน่วยที่ให้ข้อมูล

3.1 ข้อมูลบริบทชุมชน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ประชาชนในชุมชน การสังเกต และจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ประชาชน บ้านเขาดินดำ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ที่เป็นตัวแทนของครอบครัวที่เข้าร่วมในโครงการครอบครัวละ 1 คน จำนวน 30 ครอบครัว (30 คน)

3.3 ข้อมูลลักษณะการดำเนินโครงการฯ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฯ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ เจ้าหน้าที่ศตม. 3.4 จังหวัดตราด ผู้รับผิดชอบโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ ใช้การค้นหาข้อมูลจากเอกสารหลักฐาน อินเทอร์เน็ต และหน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 บริบทของชุมชน บ้านเขาดินดำ หมู่ 5 ตำบลช้างทุน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

1.1.1 ประวัติความเป็นมา

1.1.2 สภาพทั่วไปของชุมชน ประกอบด้วย ที่ตั้งของชุมชน ขนาดพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ จำนวนประชากร การแบ่งเขตการปกครอง การคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร แหล่งน้ำ การสาธารณสุข สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรปกครอง

1.1.3 เศรษฐกิจในชุมชน ประกอบด้วย การประกอบอาชีพ และกลุ่มอาชีพของชุมชน

1.1.4 สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ประกอบด้วย ประเพณีสำคัญของตำบลช้างทุน

2. ข้อมูลปฐมภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังต่อไปนี้

2.1 ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ระดับการมีส่วนร่วม และปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ การดำเนินโครงการฯ กับประชาชนบ้านเขาคินคำ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราดที่เป็นตัวแทนของครอบครัวที่เข้าร่วมในโครงการฯ ครอบครัวละ 1 คน จำนวน 30 ครอบครัว โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันควบคุมโรคมาลาเรีย ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการนำไปปฏิบัติ ด้านการรับประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล แบบสอบถามเป็นลักษณะปลายปิด (Close-Ended Questionnaires) โดยประยุกต์จากมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวทุกครั้ง

คะแนน 4 หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเกือบทุกครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเป็นบางครั้ง

คะแนน 2 หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเพียงครั้งเดียว

คะแนน 1 หมายถึง ยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ

2.2 ใช้เป็นแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ (Interview guidelines) ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

2.2.1 ใช้แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ประชาชนในบ้านเขาคินคำ ตำบลช้างทูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เกี่ยวกับข้อมูลบริบทชุมชน ซึ่งมีประเด็นแนวคำถามดังนี้

1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน

2) สภาพทั่วไปของชุมชน ประกอบด้วย การสาธารณสุข สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรปกครอง

3) เศรษฐกิจในชุมชน เช่น การประกอบอาชีพ และกลุ่มอาชีพของชุมชน

4) สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ประเพณีสำคัญของตำบลช้างทูน

2.2.2 ใช้แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานโครงการฯ สำหรับประชากรกลุ่มนักวิชาการผู้รับผิดชอบโครงการฯ เจ้าหน้าที่ สดม. 3.4 จังหวัดตราด และ

เจ้าหน้าที่ นคท. 3.4.5 ตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ จำนวน 5 คน ซึ่งประเด็นคำถามที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ มีดังต่อไปนี้

1) กระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการโครงการฯ มีอะไรบ้าง แต่ละขั้นตอนดำเนินการอย่างไร

ขั้นระยะเตรียมการโครงการฯ มีการดำเนินการอย่างไร

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

สำรวจศึกษาชุมชน

คัดเลือกชุมชน

การเข้าสู่ชุมชนเตรียมคน และเครือข่ายความร่วมมือ

ขั้นระยะดำเนินการโครงการฯ มีการดำเนินการอย่างไร

การศึกษา และวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับชุมชน

การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ

การกำหนดแผนงานโครงการ และการบริหารจัดการ

การปฏิบัติตามโครงการ

ขั้นระยะการติดตามประเมินผลโครงการฯ มีการดำเนินการอย่างไร

การประเมินผลภายหลังการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานโครงการ

2) ท่านคิดว่าสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานโครงการฯ มีอะไรบ้าง

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาประสานผู้รับผิดชอบโครงการฯ และเจ้าหน้าที่ของสคท. ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษาลงพื้นที่บ้านเขาคินดำ หมู่ที่ 5 ตำบลช้างฆูน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด พุดคุยทำความเข้าใจกับประชาชน และทำการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่เป็นตัวแทนของครอบครัวที่เข้าร่วมในโครงการฯ ครอบครัวละ 1 คน จำนวน 30 ครอบครัว (30 คน) และรอรับแบบสอบถามกลับคืน

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม

4. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่อใช้บรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วม โดยหาค่าสถิติเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{5} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ค่าเฉลี่ย 4.23 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.43 - 4.22 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.62 - 3.42 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.61 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินโครงการฯ ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฯ และข้อมูลบริบทชุมชน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)